

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ З ТЕМИ «ПОВЕДІНКА ТВАРИН» ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Басюк Віталіна Сергіївна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Павлюченко Олеся Вікторівна,
кандидат біологічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Проектне навчання - це модель навчання, яка може виховувати творчих, комунікативних і готових до співпраці прекрасних учнів, які можуть залучатися до критичного мислення, навичок, які у наш час вкрай необхідні. Надзвичайно комплексне, повне та точне проектне навчання вимагає застосування знань і навичок, а не лише пам'яті чи розпізнавання. На відміну від механічного навчання для оцінювання одного факту, проектне навчання оцінює, як учні застосовують різні навчальні матеріали в нових контекстах. Коли учні беруть участь у проекті, вони починають із запитання. Саме дослідження змушує їх мислити критично, адже необхідно використати свої набуті знання в реальних програмах. Вони демонструють свої знання в дії, створюючи власні матеріали.

Проектне навчання завдячує своїм походженням американським вченим, які належали до прагматичної філософської школи. Головним прихильником цього методу був В. Г. Кілпатрік. На його думку проекти поділяються на два типи: колективний та індивідуальний. Колективні проекти - це проекти, в яких учні працюють у групах. Індивідуальні проекти - це проекти, над якими школярі працюють індивідуально [2].

Дослідники виділяють кілька типів проектів і класифікують їх по-різному. Обмеження часу на уроці не завжди дозволяє більш поглиблено та детально вивчити предмет, тому дослідницькі роботи проводяться як на уроках, так і в позаурочний час. Учнями сьомих класів ліцею №24 м. Житомира було виконано два типи проектів:

1. Дослідницький проект «Як спілкуються тварини?».
2. Творчий проект «Основні форми індивідуальної поведінки тварин».

Слід наголосити на тому, що вибір теми «Поведінка тварин» був здійснений особисто учнями шляхом голосування. Майже кожен учень має свого домашнього улюбленця. Розуміння індивідуальної поведінки тварин має величезне значення для спілкування з ними, вивчення дикої природи, а також для розвитку екологічної свідомості та поваги до тваринного світу. Учні отримують знання про те, як тварини реагують на різні стимули, як вони шукають їжу, захищають себе та потомство від небезпеки та взаємодіють із середовищем. Це допоможе розвинути навички спостереження та аналітичного мислення.

Із 165 учнів 45 вибрали виконання дослідницького проєкту, всі інші - саме творчий. Це свідчить про те, що школярі обожнюють виражати свою індивідуальність і креативність, адже творчий проєкт орієнтований на розвиток уяви та вміння висловлювати власні ідеї. Здобувачам освіти було запропоновано оформити свій результат у вигляді лепбуків, постерів чи плакатів, мапи думок. Важливо оцінити, який з цих форматів найкраще допоможе передати інформацію, яку вони зібрали під час дослідження та спостережень:

Мапа думок підійде для учнів, які люблять структурувати інформацію та візуально відображати взаємозв'язки та послідовність понять.

Лепбук обирали ті, хто обожнює працювати руками та створювати інтерактивні матеріали.

Постер або плакат підходить для тих, хто має художні здібності та хоче створити яскраву наочну роботу.

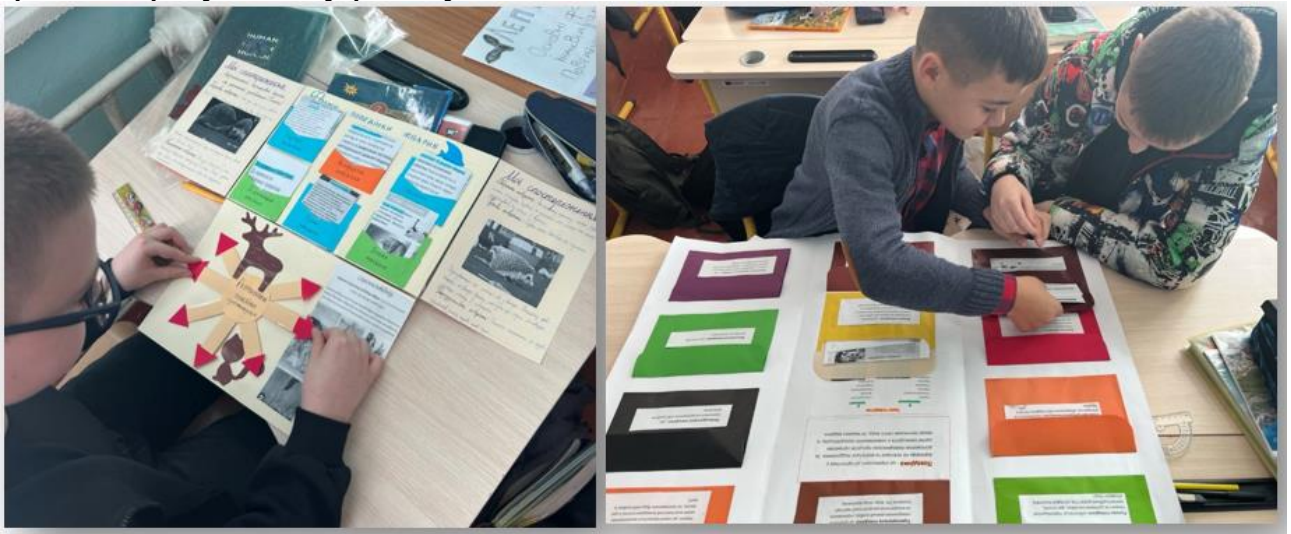

Рис.1. Підсумковий етап створення творчих проєктів (власні фото).

На основі аналізу літератури, зокрема роботи Н. Матяша, можна виділити 3 етапи створення навчального проєкту: дослідницький (підготовчий), технологічний, завершальний [1]. Під час творчого проєкту «Основні форми індивідуальної поведінки тварин» учні мали змогу дослідити різні типи поведінки тварин, аналізуючи їх у контексті біологічних та екологічних аспектів. Це сприяло формуванню цілісного бачення теми та розвитку навичок самостійної роботи та презентації отриманих результатів. Метою дослідницького проєкту «Як спілкуються тварини?» було вивчення особливостей комунікації різних видів тварин. Учні проводили дослідження, працювали з науковою літературою, спостерігали за поведінкою тварин та аналізували отримані дані. Це сприяло формуванню дослідницьких компетенцій, навчило їх упорядковувати інформацію, робити висновки та презентувати свої результати.

Результатом змістовної роботи стало створення рекомендацій для вчителів щодо організації проєктної діяльності учнів з вивчення поведінки тварин. Вони містять створення чіткої структури проєктів, використання міждисциплінарного підходу, що складається з інтеграції різних предметів, спільних міжпредметних проєктів, залучення додаткових матеріалів та ресурсів. Слід наголосити на

застосуванні активних методів навчання для підвищення мотивації учнів та розвитку їхніх ключових компетенцій, зокрема це: групова робота, застосування технологій, інтерактивні завдання, самостійний вибір теми для проєктів, аналіз результатів і рефлексія.

Отже, проєктна діяльність – це один з важливих методів навчання, що сприяє формуванню глибоких знань, практичних навичок і стимулює учнів до індивідуалізації простору навчання. Створені мапи думок, лепбуки або плакати допомагають учням узагальнити та візуалізувати отриману інформацію, зробивши її доступною для розуміння однолітків та вчителів. Для підвищення інтересу до предмету біології слід пам'ятати головне правило сучасного освітнього процесу – завжди надавати вибір учням.

Список літератури

1. Матяш Н.В. Проєктний метод навчання у системі технологічної освіти. *Педагогіка*. 2010. № 4. С. 38-44.
2. Kilpatrick W. H. (1918). The Project Method. The Use of the Purposeful Act in the Educative Process. *Teachers College Recor*. 1918. № 19. С. 319-334.